

Paletic i Birta

joi, 07 septembrie 2017

Milja Paleti i Petar Birta, dvojica ponajboljih harmonikara koji su ostavili duboke tragove u kasnijem karavskom folkloru, otvorili su svoja srca i otkrili tajne njihovih uspešnih muzičkih karijera.

Milja
Paleti

Pošto sam bil Karavak, mene su zanimala karavske igre i svirnje, sam ul i na stari cigane kako svire i jako mi je bilo drago. Od deset godine sam po el da u im da svirim od lu i to su malko umeli, ali od dvanaest sam po el ozbiljno da svirim. Puia lonel je bil profesor stagijarac od matematike kod nas u selu, ali je imal i fakultet od muzike, pa me je on jako mlogo u el: i note, i game. Dalje sam se usavršil sam doma, ali po manat su me pomogli i moj pokojni tast, koji je jako dobro poznaval muziku, i stari gospodin (sve enik). Za vreme komunizma ne si mogal da sviri na svadba ili bilo de bez atestata. Tej atestat se uzimal u Bukureštu i moral si da poznavate note i game, e inako ne se moglo.

Kad smo mi po eli armonika ne bila, cigane laftami su tad svirili karavski i pone to vlaški. Tad je bila jako dobra formacija ovde u Klokoti u: Kolaja. Je sviril on, sin mu, Simion, deda Jon, Floka, Rista na bronki i mlogo je te. Iz po etka ne se popivalo, se svirilo samo instrumental, "na ladno", i se svirilo bez poja ala . Mi smo i da svirimo u klisuru kod Srbliji i otuda smo donesli srpske influence. Smo donesli, posi, i poja alo i smo svirili po kirvajima. Tu ni je ul narod i smo i posi po svadba, nego smo svirili najviše srpski. Kad smo mi po eli da svirimo, se svirilo karavsko, staro karavsko. Je bil stari danac, portanje i na mestu. Mi smo imali melodije iz Jugoslavije, koje su bile srpske, smo ji sekli kako da do u pravo na kra . Prvu popevku smo mi uveli. "Aj never vene kraj gore zelene" se popivala u tre em dancu. Ta je bila prva popevka to je i la na kra . Sad kad do e neki muzikant iz Srbije sviri melodiju bez da mu briga izodi li na kra ili ne. U ansamblu iz Klokoti a sam pri el da svirim kad su se spremali "Svadbom" da idu na Cântarea României. Tad sam bil ja, Petar Birta i Ivan Kornja, to je u Ameriki. U to vreme su do li tri loveka iz Bu evca kod mojeg tasta doma i se sklopila veza s Hrvatskom. Ansabl je bil popraven onda, e smo ve em bili po državi, ali tad smo po eli da ga usavršavamo. Smo se podelili, mi svira i, i svaki smo u eli posebno. Ja sam držal sopran, Petar Birta alt, a Ivan Kornja je držal bas i tenor. Jako nim je pomogal tu gospodin Husztik, kod njega u župi smo vježbali. Posi smo se skupili u domu kulture i smo vježbali zajedno za Hrvatsku. Je izlezlo izvanredno lepo. Smo predstavljali na obi aji iz Klokoti a: svadbu, smerljanje, ko enje žita... Smo bili osamdeset persone, i to samo iz Klokoti a.

Sad vidim mladu generaciju i mi drago e i oni probaju da nastave tradiciju ansambla. Nesu vi e tako mlogo kako smo bili mi nekiput, ali ine jako dobre stvari. Ovde, kod nas, su bile velike influence iz Srbije, smo imali armoniku i violinu, ali je do al vele asni Branko iz Austrije i je nau il decu kako da svire na stare karavske melodije na tamburice. Ja, kakon instrumentist, nesam mogal da verujem e bi tako ne to bilo mogu e, ali se demonstriralo e se može.

Sad sam se potegnil od svirenja, ali vježbam s mojom unukom Milicom, ona je, mislim, nasledila moj talent. Ona sviri na dva instrumenta, na synthesizeru i tamburici, a ja ju pratim.

Petar
Birta

Po el sam da svirim 1962. godine. Drugi razred sam bil kad mi je mama kupila akordeon iz Starog universala i mi ga donesla na glavi priko Košera. Su pošli da kupe mašinu za pranje i mama je kupila akordeon. Je koštal 3100 leja, su platili tad tri meseca rate da ga isplate. Ona je znala jako lepo da popeva i se nau ila da sviri i na akordeonu. Od nje sam i nau il da svirim prvi akordi, posi malko me pomogal komšija Milja Buzoni i stri a Krsta Jovani , a kad samo bili šesti razred ni pomogal profesor od muzike što je bil kod nas u škuli, Doru Puia. Ali dobri svira i kradu zanat. Muzika se krade, se u i celo vreme! Tad nesu bile radije po selu, su bili dva tri po selu što su imali radiju. Kad smo uli neku popevku smo po eli da ju svirimo tako kako smo ju zapamtili, pa onda smo ekali ješte mesec dana da ujemo i onu drugu stranu i ak tad smo sklopili celu melodiju. Tako se tad u elo. Prvi put kad sam izlezal s akordeonam na scenu u domu kulture u Klokoti u 66. godine.To je bilo naticanje (konkurs) de su došli iz svi sedam seli karaševski, a žiri su bili profesori iz svi ti seli. Bila je plna sala i sam latil drugo mesto. Ali najlepu premiju sam dobil 69. godine, za vreme prve godine „profesionale“, kad smo bili, ja i gospodar Milja Paleti , u Casa Studencilor u Temišvaru i smo zaradili prvo mesto u državi. Posli toga smo po eli zajedno da svirimo po kirvaji, po svadba. Prvi put smo svirili u Leskovici i tamo smo našli Tarzana, bronkaša, s kojim smo svirili mlogo godine. On je bil rudar u Moldovi novoj.

Po manat, 73. godine, kad je bilo da se ide prvi put za Buševac s ansamblam, smo išli tri meseca za redom na probe u domu kulture, mlogi put sideli tamo do dva tri sata pridan, kako da nim tražnji dani kažu komunisti e ja, Milja Paleti i Kornja otpadamo. Nesu ni pustili. Su našli živo drugi muzikanti u jenim danu i tako su pošli. Posi su ni pustili od 75. godine na dalje. Tamo smo svirili, ali smo i popevali u zboru, jer tad, na po etku, se išlo s programom „Svadba“. U zboru smo popivali na etiri glasa, kako ni je nau il pokojni vele asni Husztik. Svadbom smo išli i po državi, na Cântarea României, na prve etiri edicije. Smo inili sezaciju tamo na sceni u Bukureštu, u Rapsodia Român ... Celo vreme smo uzimali prva mesta. Kad smo išli na faze za kvalifikaciju po državi, prid što da se kvalificiramo u finalu za Bukurešt, smo poodili po zavreme, e smo trebali da vježbamo. Šest dana smo sideli po internati i smo se spremali za konkurs. Tako su svi inili, ne samo mi. Tamo smo se upoznali s veliki popiva i, svira i i igra i iz države.

79. godinu, pamtim, je bila faza interžupanijska u Ri ici i tamo su došli iz šest županija. Su bili profesionalci. Su ni uli kako svirimo i u jednoj pauzi su došli Stanci Gelu i Ciprian Cipu da ni vikaju da svirimo u ansamblu Banatu u Timišvar. Milja ne mogal da do e, ali ja sam bil ošal jedan mesec dana tamo. Sam si bil vikal i ženu, ali ona ne tela više da sidimo tamo.

Po revoluciji sam prekinul svirnjom i sam pošal da radim u Srbiju, a posi u Hrvatsku. Sam sidel tamo do 95. godinu, sam si kupil poja alo, armoniku, e ovde nesi mogal da zaradiš da si kupiš nešto kako treba, i sam se vrnul doma. Sam si skupil formaciju i pak sam po el da svirim po svadba. Sad po više pomagam sina Zorana, on ima formaciju i se bavi s tem profesionalno. Ja svirim „na ladno”, idem za kumam, za mladoženjom putam, a oni svire nave er u restorantu i prid crkvom. Nekiput se išlo kod kuma tri dana i tri no i se svirilo i smo bili pet svira a, ne kako sad dvadeset.

Slavica Muselin i Daniel Lucacela